

SIVILOMBUDSMANNEN STORTINGETS
OMBUDSMANN FOR FORVALTNINGEN

Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref: Vår ref: 2017/51068-26 Arkivkode: 343.2 Dato: 09.08.2018

Oppfølging etter Sivilombudsmannens besøksrapport ved Kvammen akuttinstitusjon

Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), region Midt-Norge viser til Sivilombudsmannens besøk til Kvammen akuttinstitusjon 16.-17. januar, samt rapport etter besøket datert 4. april 2018. Sivilombudsmannen har bedt om en orientering knyttet til oppfølging av rapportens anbefalinger innen 10. august 2018. Under følger Bufetats tilbakemelding til Sivilombudsmannen. Vi vil kort si litt om bakgrunnen og arbeidet som er gjort, før vi svarer opp på de enkelte anbefalingene i rapporten.

1. Innledningsvis

1.1. Bakgrunn

Sivilombudsmannen kontaktet regionledelsen i Bufetat med ønske om møte for gjennomgang av funn etter besøk på Kvammen i februar/mars 2018. Regionen mottok deretter utkast til rapport 14. mars 2018. Det ble gjennomført et møte for gjennomgang av rapporten 19. mars 2018. Regionen fikk i den forbindelse frist for tilbakemelding på eventuelle misforståelser eller feil i rapporten til 27. mars 2018. Endelig rapport ble mottatt 4. april 2018.

Regionen opprettet en arbeidsgruppe med ansvar for oppfølgingen på Kvammen da Sivilombudsmannens rapport ble endelig. Det ble samtidig konstituert en ny enhetsleder og besluttet å stenge institusjonen for nye inntak på ubestemt tid. Arbeidsgruppa påstartet arbeidet med å lage en oversikt over institusjonens praksiser og rutiner, og la samtidig en plan for prioriteringer knyttet til nødvendig endringsarbeid som følge av rapporten. Arbeidet ble delt opp i følgende hovedpunkter; institusjonsplan og rutiner, opplæring, ledelse og personal, materielle forhold, kommunikasjon og videre plan, prosess og implementering.

Barne-, ungdoms- og familieetaten
Region Midt-Norge, Faglig støtte
Postboks 2233
3103 Tønsberg

1.2. Kort om prosessen frem til nå

Institusjonsplanen er revidert og oppdatert med endret målgruppe. Det er foretatt en helhetlig evaluering og revidering av alle rutiner ved institusjonen, og utarbeidet en ny rutinehåndbok, jf. vedlagt institusjonsplan og rutinehåndbokas innholdsfortegnelse¹. Rutinehåndboken inneholder lov og regelverk, plan og rutiner, samt nødvendig skjema. Den er pliktig lesestoff for alle ansatte og skal bidra til å sikre lik praksis. For å sikre kjennskap til institusjonens plan- og rutineverk må alle ansatte signere på at den er gjennomgått. I tillegg er plan og rutiner gjennomgått muntlig på personalmøter, samt at de foreligger elektronisk på enheten, på app hos den enkelte ansatt og til enhver tid i perm på institusjonen. For å sikre at ansatte har god tilgjengelighet til de mest sentrale lover, forskrifter og retningslinjer er det utarbeidet en egen perm til dette formålet.

Det har videre vært et stort fokus på opplæring i regelverk, samt kulturarbeid på institusjonen. Følgende tiltak er gjennomført:

- Kurs i rettighetsforskriften utarbeidet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) med en fullstendig gjennomgang av de sentrale bestemmelsene i forskriften. Kurset går over to dager og består av tre deler; en innledende del om forskriftens systematikk, en hoveddel som omhandler de sentrale bestemmelsene inkludert oppgaver og refleksjon, samt en avsluttende del som oppsummerer kurset og kort gjennomgår adgangen til generelle regler, dokumentasjonskrav mm.
- Kurs i Trygghet og sikkerhet. Opplæringen skal styrke de ansattes kompetanse slik at konfliktfylte situasjoner (voldelige, truende og aggressive situasjoner) kan forutses, forebygges og håndteres på en god måte. Det er utviklet faglige anbefalinger som gir et godt grunnlag for hvordan barneverninstitusjoner og ansatte bør forutse, forebygge og håndtere konfliktfylte situasjoner. Dette gjelder både situasjoner mellom barn, og situasjoner mellom barn og ansatte
- Opplæring i Handlekraft for ansatte som ikke har deltatt tidligere
- Akuttseminar om skole og psykisk helse, samt miljøterapi (to dager)
- Heldag med bedriftshelsetjenesten hvor tema var ivaretagelse av personalet i en utfordrende arbeidssituasjon
- Fagdag med tema rus, tvangsprotokoller, samt noe repetisjon knyttet til Handlekraft
- Gjennomgang av rutiner og opplæring i BIRK (datasystem for barnevernet), to dager for faste ansatte og en halv dag for tilkallingsvikarer
- Casearbeid på institusjonen, hvor hovedtema har vært rettighetsforskriften og bruk av tvang/forebygging av tvang
- Medarbeidersamtaler med alle ansatte er påstartet
- Hospitering på annen akuttinstitusjon i regionen, dette for opplæring og erfaringsutveksling

Endringsarbeid er komplekst og utfordrende, og innebærer prosessarbeid som må settes i system over tid med god forankring i ledelsen. Det er laget en plan for videre oppfølging utover høsten, herunder plan for møtестruktur, veiledning og opplæring. Kvammen har seks timer fellestid for ansatte hver tirsdag innebygd i turnusen. Dette vil være nøkkeltid med tanke på å arbeide med implementering og prosessarbeid, både når det gjelder fag og kultur i institusjonen.

Parallelt med dette har regionen evaluert de materielle forholdene på Kvammen, og det er gjennomført en del endringer. Disse beskrives nærmere under.

Regionen planlegger å åpne institusjonen innen kort tid. Før det kan åpnes for nye inntak må det arbeidet som er gjort og de dokumenter som er revidert og utferdiget, kvalitetssikres av

regionkontoret. Det er foreløpig ikke slutført et endelig kvalitetssikringsarbeid, men institusjonen har fått en tilbakemelding basert på innsendt dokumentasjon. Det gjenstår således noe arbeid før institusjonen kan åpnes for inntak. I tillegg har Fylkesmannen etterspurt flere dokumenter før det kan åpnes for nye inntak. Det er på denne bakgrunn ikke satt en endelig dato for gjenåpning.

Sentrale samarbeidsaktører er informert om status på Kvammen og Bufdir har jevnlig mottatt rapport om arbeidet.

2. Orientering knyttet til de enkelte anbefalinger

2.1. Fysiske forhold på Kåret

1) Sivilombudsmannen anbefaler at *institusjonen bør sikre at ungdommene tas imot i fysiske omgivelser som er trygge, verdige og imøtekommende.*

Det er et overordnet mål at hver enkelt ungdom som plasseres på Kvammen skal møtes med omsorg, respekt og individuell ivaretagelse. Det er foretatt en helhetlig evaluering av de fysiske forholdene ungdom møter ved ankomst og i inntaksfasen til institusjonen, og særskilt forholdene ved bygningsmassen som tidligere ble omtalt som Kåret. På bakgrunn av denne vurderingen er det iverksatt tiltak for å innfri lovkravet, herunder blant annet en delvis ombygging.

Institusjonen mener det både er ønskelig og til tider nødvendig å fortsatt benytte en egen inntaksleilighet i forbindelse med inntak av nye beboere. Leiligheten skal benyttes til inntaksmøte og eventuelt for opphold en kortere periode i første fase, se vedlagt rutine for inntak². En inntaksleilighet vurderes nødvendig av hensyn til barnets beste, herunder for å skape ro og trygghet for barn som står i en akutt krisesituasjon. Institusjonen ønsker å sikre at barn presenteres for og forberedes på sin nye situasjon på en skånsom måte, og videre at skal de få tilstrekkelig tid til å prosessere informasjon og stille eventuelle spørsmål. I tillegg forekommer de fleste plasseringer på Kvammen på kvelds- og nattestid, og det er ikke uvanlig at barn kan være ruset ved ankomst til institusjonen og vil trenge hvile og ro. En inntaksleilighet muliggjør et slikt tilrettelagt tilbud til de barna som skulle trenge det.

For å skape en trygg atmosfære er leiligheten innredet etter god norsk standard, og det er lagt vekt på å fremme en positiv og hjemmekoselig atmosfære, se vedlagte bilder³. Det er satt inn en egen ytterdør til leiligheten, slik at man kan gå direkte inn fra gårdsplassen. Den innvendige døren med vindu til korridoren er skiftet ut med en dør uten vindu. Denne døren vil i utgangspunktet være stengt, men kan benyttes ved behov. Vaktrommet/personalrommet i tilknytning til inntaksleiligheten er endret ved at vinduet er fjernet og erstattet av en skyvedør ut til gangen. Ansatte vil på denne måten kunne holde forsvarlig tilsyn og være lett tilgjengelig for ungdommen.

Beboeren vil selv kunne styre lys, vann, temperatur og persienner fra leiligheten, og det skal settes vridere i vinduene før åpning. Beboeren står fritt til å gå inn og ut, men det vil kunne fattes vedtak om begrensning i bevegelsesfriheten dersom det foreligger hjemmel for dette ihht rettighetsforskriften.

Den andre delen av denne bygningsmassen, nå betegnet som leilighet Nord, skal ikke lenger benyttes ved inntak, men være en besøksleilighet for familie/nettverk eller andre samarbeidspartnere. Leiligheten skal i tillegg kvalitetssikres som en del av avdelingen. Dersom det

er nødvendig å begrense den enkelte ungdoms bevegelsesfrihet, kan denne leiligheten benyttes til dette formålet, jf. rettighetsforskriften.

2.2. Rett til informasjon

2) Sivilombudsmannen anbefaler at *institusjonen bør sikre at ungdommene alltid får og har tilgang til tilpasset informasjon om sine rettigheter.*

Det vises her til det som ovenfor er skrevet om plan- og rutinearbeidet, samt implementeringsarbeid og videre oppfølging. Utgangspunktet er at barn og unge med opphold på Kvammen alltid skal ha tilgang på tilpasset informasjon om sine rettigheter og at dette skal gjenspeiles både i institusjonsplanen og rutiner.

I inntaksmøte gjennomgås vedtak og planer omkring barnet, samt barns rettigheter muntlig. Den tidligere ungdomshåndboka er ikke lenger i bruk, men skiftet ut med brosjyren «Velkommen til Kvammen», se vedlegg⁴. I tillegg til denne skal brosjyrene «Dine rettigheter» (som finnes tilgjengelig på flere språk) og «Vi vil gjerne treffe deg» fra Fylkesmannen i Trøndelag utdeles. Ved behov/ønske vises det også en film om barns rettigheter. For å føre internkontroll med inntaksarbeidet og sikre at alle barn får tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter, er det utarbeidet en sjekklister som skal benyttes i inntaksmøtet, se vedlagt liste⁵.

Avklaringsmøte skal gjennomføres første virkedag etter inntak og ledes av rådgiver fra Enhet for inntak i Bufetat. Institusjonen vil forberede ungdommen i forkant av møte og oppfordre til deltakelse. Formålet med dette er å trygge, planlegge og strukturere, slik at ungdommens stemme kommer tydelig frem i møte.

Ungdommen skal også ha informasjon om sine rettigheter under oppholdet. Dette skal fremgå av institusjonens rutiner og være gjenstand for oppmerksomhet og refleksjon både i møter og samtaler med ungdommen, eksempelvis i ukentlig samtale med hovedkontakt. Telefonnummer til Fylkesmannen henger også godt synlig i institusjonens lokaler, og ungdom oppfordres til å ta kontakt ved behov.

I situasjoner hvor det settes begrensninger og brukes tvang skal ungdommen alltid informeres om adgangen til å klage til fylkesmannen. Ved utfylling av tvangsprotokoll må det særskilt dokumenteres at ungdommen er gitt slik informasjon.

Det trådløse nettverket på Kvammen er utbedret og elektroniske kommunikasjonsmidler skal ikke inndras rutinemessig, jf. nedenfor. Barn og unge på Kvammen skal, med mindre annet er besluttet eller vedtatt med hjemmel i rettighetsforskriften, ha fri tilgang på sine elektroniske kommunikasjonsmidler slik at også disse kan fungere som en kilde til informasjon.

2.3. Bruk av tvang ved inntak og under oppholdet

3) Sivilombudsmannen anbefaler at *institusjonen bør sikre at ungdommenes rettsikkerhet og privatliv ivaretas, og at ungdommenes eiendeler aldri ransakes eller beslaglegges uten at det er fattet lovlig vedtak.*

Kvammen akuttinstitusjon var tidligere kvalitetssikret for plassering av barn og unge med hjemmel i barnevernloven §§ 4-6 og 4-25. Kvalitetssikringen er nå endret til kun å gjelde plasseringer etter lovens § 4-25. Bakgrunnen for endringen har vært å bidra til at ansatte kan fokusere på en

målgruppe, målsetting og metodikk, samt et bedre fokus på rettigheter, begrensninger og tvang som gjelder for den aktuelle målgruppen. Det vil likevel kunne forekomme at en paragraf endres etter plassering.

Bevegelsesfrihet ved inntak og under opphold

Inntaksrutinene ved Kvammen er endret, jf. rutine for inntak. Som det fremgår av rutinen skal inntaksleiligheten benyttes til inntaksmøte og eventuelt for opphold i en kortere periode i første fase dersom ungdommen selv ønsker dette, eller dersom det etter en konkret og individuell vurdering kan besluttes med hjemmel i rettighetsforskriften. Utgangspunktet er at beboeren har rett til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område i denne perioden. Det er et mål at ungdommen fortsetter skoleforløpet og at fravær fra skole minimeres til tross for plassering på institusjon.

Barn skal som hovedregel under oppholdet bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område. Det kan gjøres unntak fra dette utgangspunktet dersom det kan begrunnes i omsorgsansvaret for den enkelte eller av hensyn til fellesskapets trygghet og trivsel, jf. rettighetsforskriften. For barn plassert med hjemmel i barnevernloven § 4-25 vil det også med hjemmel i forskriften kunne vedtas begrensninger i bevegelsesfriheten når det vurderes nødvendig ut fra formålet med plasseringen.

Gjennomgang av bagasje/ransaking og ulovlig beslaglegging

Sivilombudsmannen påpeker at gjennomgangen av beboeres bagasje i forbindelse med inntak og fravær fra institusjonen eller ved rømming er gjennomført på en kritikkverdig måte og i strid med regelverket. Det vises videre til at det er gjort beslag det ikke har vært hjemmel for. Denne praksis er endret og tydeliggjort i personalgruppa gjennom rutiner, opplæring og poengtering. Det skal aldri forekomme rutinemessig ransaking av ungdommenes bagasje eller ulovlig beslag.

I forbindelse med inntaksmøtet skrives det i samråd med ungdommen en liste over klær og eiendeler barnet har med seg inn på institusjonen. Dette er frivillig, men ansatte vil oppfordre ungdommen til å lage en slik liste for å sikre oversikt over barnets eiendeler, verdifulle gjenstander, penger mm.

Dersom det er hjemmel for å ransake eller kroppsvisitere ungdom, gjøres dette i tråd med rettighetsforskriften, samt interne rutiner.

Elektroniske kommunikasjonsmidler

Utgangspunktet er at beboeren fritt skal kunne benytte elektroniske kommunikasjonsmidler som telefon, nettbrett ol. Retten til å benytte elektroniske kommunikasjonsmidler kan kun begrenses når det foreligger hjemmel til det i rettighetsforskriften. Tidligere rutine om inndragning av telefon er fjernet.

Regionen har hatt et fokus på opplæring i rettighetsforskriften for å tydeliggjøre når det vil kunne foreligge hjemmel for å begrense rettigheter som nevnt ovenfor. Opplæringen har også omfattet dokumentasjonskrav. Alle enkelthendelser vil tematiseres/evalueres i personalgruppa for å sikre riktig praksis.

4) Sivilombudsmannen anbefaler at *ledelsen ved Kvammen umiddelbart bør sikre at all rutinemessig og ulovlig tvang i ankomstfasen opphører og at rutiner og praksis er i full overensstemmelse med barns rettigheter og barnevernloven med forskrift.*

5) Videre anbefaler Sivilombudsmannen at *ledelsen ved Kvammen umiddelbart bør sikre at all rutinemessig og ulovlig tvang under oppholdet opphører og at det sikres at praksis fullt ut er i overensstemmelse med barns rettigheter og barnevernloven med forskrift.*

Institusjonsplan med rutiner skal være beskrivende for all praksis ved institusjonen. Det er en forutsetning for forsvarlig drift at alle ansatte er godt kjent med lovverket, samt gjeldende rutiner på institusjonen. Det er avdekket at ansatte på Kvammen til dels har fulgt ulike rutiner og praksiser, og at det ikke har vært tilstrekkelig tydelighet omkring hvilke rutiner som har vært gjeldende. Et fokusområde har vært å samkjøre de ansatte og fjerne rutiner som ikke lenger er gjeldende ved institusjonen, eksempelvis ungdomshåndboka. I tillegg er det lagt betydelige ressurser i opplæringstiltak for å sikre lik og riktig praksis, samt utformet en plan for videre oppfølging, jf. ovenfor.

Enhetsleder skal føre kontroll med at regelverket og institusjonens rutiner følges, se rutineoversikt punkt tre. Leders tilstedeværelse i det daglige er helt sentralt, og det er et mål å etablere en god avviks- og tilbakemeldingskultur blant de ansatte. For å sikre lovmessig drift og god praksis vil leder føre internkontroll ved å benytte etatens datasystem BIRK, ePhorte og TQM, eksempelvis ved gjennomgang av sjekklister, logg og godkjenning av alle tvangsprotokoller. Videre vil alle enkeltsaker drøftes med leder og avdelingsleder i ulike møter for å sikre god praksis og avdekke eventuelle avvik, se vedlagt møtестruktur⁶. Det er i tillegg satt et stort fokus på veiledning mellom ledelse og ansatte, samt kollegaveiledning.

Dersom det forekommer avvik fra regelverket eller institusjonens rutiner, plikter ansatte å melde avvik. Enhetsleder har ansvar for at avviket følges opp, behandles og lukkes. Målet med avviksbehandling er å sikre at rutiner og prosedyrer etterleves, at avvik meldes og rettes opp, samt at rutiner forbedres som følge av det meldte avviket. Avvik arkiveres elektronisk, gjennomgås på ledermøter og settes i perm på kontor til avdelingsleder. Enhetsleder informerer om registrerte avvik i personalmøte og på månedlige LAMU møter.

Arbeidet med å sikre lik og riktig praksis er en kontinuerlig prosess, og både ledelse og regionkontor vil være tett på for å sikre at praksis implementeres på en god måte. Dette kontrolleres i tillegg i forbindelse med den årlige kvalitetssikringen av institusjonen.

6) Sivilombudsmannen anbefaler at *ledelsen bør sikre at all bruk av uhjemlet isolasjon umiddelbart opphører*

For å sikre at all bruk av uhjemlet isolasjon umiddelbart opphørte ble Kvammen stengt for nye inntak etter at regionen ble kjent med Sivilombudsmannens rapport og det ble konstituert en ny enhetsleder. Det har ikke vært beboere på institusjonen siden 15. mai 2018.

Regionen har som nevnt hatt et stort fokus på endringsarbeidet på Kvammen, herunder for å sikre at ungdom aldri utsettes for uhjemlet isolasjon. Det påstartede arbeidet er en kontinuerlig prosess som vil følges tett av regional ledelse.

2.4. Dokumentasjon av tvang

7) Sivilombudsmannen anbefaler at *Kvammen umiddelbart bør iverksette opplæringstiltak for å sikre at all bruk av tvang er i tråd med barns rettigheter og rettighetsforskriften og dokumenteres i tråd med gjeldende regelverk.*

Sivilombudsmannen har avdekket at det har vært en underrapportering på tvangsbruk, og at de vedtak som er fattet har vært mangelfull. I tillegg er ikke vedtakene tilstrekkelig kvalitetssikret i ledelsen. Institusjonen har gjennomført opplæringstiltak og har en plan for videre oppfølging, jf. ovenfor.

Det fremgår av institusjonens rutiner at sentrale begrensninger skal nedtegnes i loggen, at all bruk av tvang skal dokumenteres og hvordan dette skal utføres.

Det vises for øvrig til leders internkontroll, jf. ovenfor.

8) Videre anbefaler Sivilombudsmannen at *Kvammen umiddelbart bør iverksette rutiner for kvalitetssikring av alle tvangsvedtak og dokumentasjon av disse.*

Institusjonen har utarbeidet rutiner for føring av tvangsprotokoller. Avdelingsleder og enhetsleder vil bistå hovedkontakt i de faglige refleksjoner og vurderinger knyttet til tvangsvedtak, samt gi råd og veiledning til utforming av protokoller. Hovedkontakten vil være ansvarlig for å gå igjennom tvangsprotokollen på neste personalmøte. Hensikten med denne praksisen er å bidra til erfaringsutveksling, evaluere, kvalitetssikre og identifisere eventuelle forbedringsområder.

2.5. Forebygging av tvang

9) Sivilombudsmannen anbefaler at *Kvammen bør iverksette et systematisk arbeid for å forebygge all bruk av tvang, herunder avvikle all rutinemessig tvang.*

Det er et uttalt og tydelige krav til at alle ansatte gjennomgår planverk og rutiner som gjelder for institusjonen. Opplæringstiltak framover vil være:

- Faglige drøftinger og refleksjoner sett opp imot rettighetsforskriften og miljøterapeutisk praksis vil tematiseres ukentlig på personalmøter. Det er laget en plan for bistand fra avdelingsdirektør og seksjon fagstøtte ved regionkontoret. Det vil føres referat fra alle møter som vil være tilgjengelig på institusjonen og sendes på e-post til alle ansatte.
- Arbeidet med Handlekraft skal prioriteres. Det er både en viktig forståelsesramme for målgruppen ved enheten og en del av det forebyggende arbeidet for å minimere bruken av tvang. Ansatte har deltatt på en fire dagers opplæring i Handlekraft. Det er et mål at alle ansatte skal ha høy kompetanse innen Handlekraft. Institusjonen har opprettet en metodefagsgruppe som sammen med regional Handlekraft-agent skal drifte implementeringen av Handlekraftvekst ved Kvammen. Det er lagt konkrete planer for oppstart av implementeringen.
- Fortsette arbeidet med implementering av Trygghet og sikkerhet. Institusjonen har fire lokale trenere som vil ha et særskilt ansvar for den systematiske treningen av hver enkelt ansatt i fire timer pr måned. Treningen skal dokumenteres månedlig og kvalitetssikres av spisskompetansemiljøet og de regionale trenerne. Hver 3. måned settes det av en todagers samling mellom regionale og lokale trenere. Formålet med samlingene er å spisse metode og teori, erfaringsutveksling og eventuelle endringer av praksis.

- For å ivareta barnevernfaglig drift og kontinuerlig jobbe med kulturendring og språk ved institusjonen, er det særdeles viktig med tilstedeværende ledelse. Enhetsleder og avdelingsleder har sin daglige arbeidsplass på enheten, og vil være tett på den daglige praksisen. Eksempelvis deltagelse på overlapp morgen og ettermiddag, deltagelse på interne og eksterne møter, fagutvikling, endringsarbeid, veiledning ol.

Det vises for øvrig til det som fremgår ovenfor, blant annet knyttet til videre oppfølging og rutiner knyttet til leders internkontroll.

2.6. Medvirkning

10) Sivilombudsmannen anbefaler at *Kvammen bør sikre at institusjonen drives på en slik måte at ungdommene kan ha reell innflytelse på sin egen hverdag.*

Brukermedvirkning på Kvammen er beskrevet i institusjonsplanens kapittel ni. I tillegg har Kvammen utarbeidet en egen rutine for medvirkning, se vedlegg⁷.

Individuell medvirkning skal blant annet sikre på følgende måte:

- Ungdom medvirker i inntaksmøte hvor det blir en gjennomgang av vedtak som er fattet, hva dette betyr og hva dette innebærer for den enkelte ungdom
- Ungdom involveres i utarbeidelse av handlingsplan
- I den daglige kontakten med ungdommen og ukentlige samtaler med hovedkontakt
- Ungdommen og institusjonen utarbeider ukeplan hvor ungdommen får komme med innspill og egne ønsker
- Institusjonen oppfordrer ungdom til deltagelse i oppfølgingsmøter
- Det gjennomføres avslutningssamtale ved endt opphold

Kollektiv medvirkning skal blant annet sikres på følgende måte:

- Alle beboere oppfordres til å delta på felles husmøte, her planlegges uken i form av aktiviteter og mat. Ungdommene kan komme med ønsker. De skal sammen bli enige om fellesaktivitet samt aktivitet og mat for helga. De har mulighet til å ta opp saker i møtet som omhandler drift, trygghet og trivsel. Spørsmål som ikke kan besvares blir brakt inn i fagmøte/personalmøte slik at enhetsleder kan svare opp på henvendelsene.

Foreldres medvirkning skal blant annet sikres på følgende måte:

- Foreldre oppfordres til å delta på møter
- Foreldre kontaktes ved en eventuell plassering
- Foreldre blir invitert til å delta på avklaringsmøte, oppfølgingsmøter og til besøk ved institusjonen
- Ungdommer som er plassert ved enheten motiveres og oppfordres til å svare opp på de nasjonale brukerundersøkelsene

Erfaringer og evalueringer fra brukerundersøkelser og fra avslutningsmøtene til den enkelte ungdom, blir tatt med til påfølgende personalmøte. Eventuelle innspill til forandring av rutiner og behandlingssopplegg gjøres av enhetsleder. Det vil bli gitt beskjed til alle ansatte om revideringer i rutinehåndboken.

Arbeidet skal videreføres i en prosess med personalet der brukermedvirkning får et konkret innhold på Kvammen og i hverdagen. Det skal tydeliggjøres hva god brukermedvirkning innebærer i alle sider og faser ved opphold på institusjonen.

2.7. Oppfølging av Fylkesmannens tilsyn

11) Sivilombudsmannen anbefaler at *institusjonen bør sikre at de har rutiner og praksis for oppfølging av fylkesmannens rapporter og gjennomføring av nødvendige tiltak.*

Rapporter fra interne og eksterne tilsyn skal følges opp og gjennomgås med alle ansatte, jf. rutinehåndboka.

Enhetsleder og avdelingsleder har ansvaret for å sørge for at ansatte er informert om innholdet i tilbakemeldingene fra fylkesmannen, og at nødvendige tiltak og endringer blir iverksatt og fulgt opp. Enhetsleder har ansvar for å gjøre rapportene tilgjengelige for alle ansatte. Rapportene fra fylkesmannen og eventuelt ledelsens svar settes i egen perm på avdelingsleders kontor. Ved Kvammen vil enhetsleder eller avdelingsleder informere om rapporten ved å lese den høyt i ukentlige personalmøter. Refleksjoner og eventuelle nye rutiner vil bli skriftliggjort og gjøres kjent for personalet.

Parallelt har regionen evaluert egne rutiner knyttet til oppfølging av fylkesmannens tilsynsrapporter på den enkelte enhet. Rapportene skal månedlig gjennomgås i ledermøte på regionkontoret, og oppfølgingsansvar avklares.

2.8. Forsvarlig drift

12) Sivilombudsmannen anbefaler at *Bufetat bør sikre at Kvammen drives forsvarlig og i tråd med barns rettigheter og barnevernlovgivningen. Det bør umiddelbart sikres at ingen ungdommer som er plassert på Kvammen utsettes for rutinemessig og ulovlig tvang.*

Bufetat iverksatte inntaksstopp på Kvammen 4. april 2018 for å sikre at ingen ungdommer ble utsatt for den praksis Sivilombudsmannen beskriver i sin rapport. Institusjonens beboere fikk samme dag utlevert rettighetsforskriften og ble muntlig informert om sine rettigheter knyttet til å bo på en akuttinstitusjon. Beboerne ble også informert om offentliggjøring av Sivilombudsmannens besøksrapport påfølgende dag, samt mulig mediefokus. De fikk anledning til å stille spørsmål og det ble rettet fokus på å trygge ungdom som hadde behov for dette.

Kommunene som hadde ungdom plassert ved institusjonen på tidspunktet ble kontaktet av representanter fra regionkontoret og informert om Sivilombudsmannens rapport, samt om de umiddelbare tiltak som ble gjort for å sikre ungdommenes trygghet og rettigheter. Det ble rettet et spesielt fokus på å imøtekomme barnevernstjenester og pårørende til disse barna ved uttrykt behov for ytterligere informasjon. Det ble også gitt informasjon til de andre enhetsledere i regionen.

Regionledelsen skal sikre at regionens institusjoner, herunder Kvammen akuttinstitusjon, drives forsvarlig og i tråd med barns rettigheter og barnevernslovgivningen gjennom gode rutiner og systematisk oppfølgingsaktivitet.

Regionens instruks for styring og kontroll med underliggende dokumenter beskriver ansvarsforhold, rutiner og oppfølging. Særlig sentralt i regionledelsens oppfølging av forsvarlighet er:

- Månedlige driftsmøter mellom enhet og avdelingsdirektør der blant annet sentrale indikatorer på god og forsvarlig drift gjennomgås

- Månedlig gjennomgang av sentrale driftsdata i regiondirektørens ledergruppe, herunder rømninger og tvangsbruk
- Månedlig gjennomgang i regiondirektørens ledergruppe av alle tilsynsrapporter som omhandler merknader eller regelbrudd. Ansvar for oppfølging av eventuelle merknader og avvik tydeliggjøres, også i forhold til tid og tilbakemelding.

Det vises for øvrig til vedlegg for en mer detaljert beskrivelse.⁸

Lederstillingen ved Kvammen akuttinstitusjon vil om kort tid bli utlyst. Rekruttering av ny permanent leder anses som en viktig del av arbeidet med å sikre forsvarlig drift i tråd med lovgivning og barns rettigheter.

3. Avslutningsvis

Både regionen og institusjonen tar Sivilombudsmannens tilbakemelding på det største alvor og det er lagt store ressurser ned i arbeidet med å restrukturere institusjonen. Endrings- og utviklingsarbeidet på Kvammen skal videreføres og anses ikke avsluttet. Regionen er opptatt av å videreføre de styrkene og den kvaliteten som har vært tilstede på Kvammen.

Med hilsen

Jonny Berg
regiondirektør

Hilde Kvam
enhetsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

FYLKESMANNEN I TRØNDELAG	Postboks 2600	7734	STEINKJER
BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET	Postboks 2233	3103	TØNSBERG

¹ Institusjonsplan og innholdsfortegnelse

² Rutine for inntak

³ Bilder av leilighet Sør

⁴ Velkommen til Kvammen (utkast til brosjyre - er under produksjon)

⁵ Sjekkliste ved inntak

⁶ Møtestruktur

⁷ Rutine om medvirkning

⁸ Forsvarlig drift ved Kvammen akuttinstitusjon